

Scientific journal
PHYSICAL AND MATHEMATICAL EDUCATION
 Has been issued since 2013.

ISSN 2413-158X (online)
 ISSN 2413-1571 (print)

Науковий журнал
ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНА ОСВІТА
 Видається з 2013.

<http://fmo-journal.fizmatsspu.sumy.ua/>

Микус С.А. Дослідницька компетентність майбутніх фахівців як категорія педагогіки. Фізико-математична освіта. 2019. Випуск 2(20). Ч. 2. С. 61-65.

Mykus S. Research competence of future professionals as a category of pedagogy. Physical and Mathematical Education. 2019. Issue 2(20). P. 2. P. 61-65.

С.А. Микус

Національний університет оборони України імені Івана Черняховського, Україна

ДОСЛІДНИЦЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЯК КАТЕГОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

АНОТАЦІЯ

Формулювання проблеми. Відповідно до вимог керівних документів, у яких містяться вимоги до професійних якостей сучасних фахівців, останні повинні орієнтуватися в потоці інформації, що швидко змінюється, вміти порівнювати, аналізувати, узагальнювати, знаходити найкращі варіанти рішень, тобто досліджувати конкретні професійні ситуації. Тому особлива роль у процесі фахової підготовки майбутнього фахівця відводиться формуванню дослідницької компетентності, яка забезпечує підготовку високопрофесійної творчої особистості, здатної до ефективної дослідної та професійної діяльності.

Матеріали і методи. Теоретичні методи: системний аналіз наукової, психолого-педагогічної, методичної літератури. Дослідження також проводилося за допомогою методів анкетування й опитування.

Результати. Визначено, по-перше, що обов'язковість організації наукової праці у навчальному закладі на кафедрах і серед студентів визначає ціннісне ставлення викладачів та студентів до формування дослідницьких умінь та загалом дослідницької компетентності. По-друге, з'ясовано, що в педагогічній діяльності викладачі віддають перевагу репродуктивним методам навчання й організації самостійної роботи. Результати опитування засвідчили, що студенти загалом розуміють значення формування дослідницької компетентності для подальшої професійної діяльності. Опитування дозволило з'ясувати, що більшість студентів переконана в тому, що можна й потрібно використовувати різні наукові підходи, дослідницькі методи, засоби та форми в майбутній професійній діяльності.

Висновки. Визначальним у дослідницькій діяльності майбутнього фахівця є актуалізація професійно зорієнтованих знань – процес трансферу набутих знань з потенційного стану в актуальну дію, їх відтворення та перенесення в нові професійні (життєві) ситуації. Рівень виконання дослідження є показником здатності студента до аналізу та обґрунтування висновків, володіння інструментарієм наукового пошуку, вміння критично оцінювати отримані результати та відстоювати власний погляд. Це забезпечує ефективність професійної діяльності майбутніх фахівців.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: дослідницька компетентність, дослідницька діяльність, майбутні фахівці, професійна підготовка.

ВСТУП

Постановка проблеми. Збільшення питомої ваги дослідницької діяльності в підготовці майбутніх фахівців віддзеркалює світову тенденцію інтелектуалізації виробничих сил, здатних швидко та якісно вирішувати професійні проблеми. Повноцінна участь у розбудові сучасного суспільства потребує сформованості дослідницької компетентності як невід'ємної характеристики особистості, що визначає здатність майбутніх професіоналів до інноваційної діяльності, їхню затребуваність, мобільність і конкурентоспроможність. Підготовка фахівців високого рівня, з високорозвиненим інтелектом, творчими здібностями неможлива без впровадження в процес фахової підготовки майбутніх фахівців моделі формування їх дослідницької компетентності як важливого засобу розвитку стійкого інтересу й готовності до творчої діяльності, організаторських вмінь, умінь систематично розвиватись, засвоювати та створювати нове у процесі професійної діяльності.

Відповідно до вимог керівних документів, у яких містяться вимоги до професійних якостей сучасних фахівців, останні повинні орієнтуватися в потоці інформації, що швидко змінюється, вміти порівнювати, аналізувати, узагальнювати, знаходити найкращі варіанти рішень, тобто досліджувати конкретні професійні ситуації. Крім того, для майбутніх професіоналів актуальними є такі якості особистості, як готовність до постійної самоосвіти, креативність, здатність здійснювати пошукову діяльність, отримувати нові знання, бачити перспективи власної самоосвітньої траєкторії і планувати стратегію її розвитку. Тому особлива роль у процесі фахової підготовки майбутнього фахівця відводиться формуванню дослідницької компетентності, яка забезпечує підготовку високопрофесійної творчої особистості, здатної до ефективної дослідної та професійної діяльності.

Аналіз актуальних досліджень. У соціологічних, психологічних, педагогічних дослідженнях закладено певні передумови вирішення проблеми формування дослідницької компетентності майбутніх фахівців, зокрема: психологічні

аспекти дослідницької діяльності (О. Леонтьєв, А. Мазалецька, В. Мухіна, М. Подд'яков, С. Рубінштейн та ін.); механізми розвитку самостійності й активності особистості, природа і специфіка дослідницької діяльності (В. Загвазінський, О. Леонтович, О. Обухов, П. Підкасистий, О. Савенков, В. Сластьонін, Г. Щедровицький та ін.); роль науково-дослідницької діяльності як чинника підвищення якості професійної підготовки студентів (Т. Бабенко, Л. Берендяєва, Л. Бразалій, І. Губенко, І. Конєва, М. Поташиник, Ю. Соляников, О. Шевченко та ін.); теоретичні засади та практико-орієнтовані підходи до організації науково-дослідницької діяльності студентів (М. Головань, І. Зимня, І. Зязюн, Н. Кічук, М. Князян, О. Крушельницька, З. Курлянд, А. Мазалецька, В. Майборода, А. Маркова, О. Микитюк, О. Овчарук, О. Пехота, В. Прошкін, І. Сенча, Л. Султанова, Н. Сухіна, В. Тагіров, В. Труш, Г. Цехмістрова, Л. Черняєва, М. Шашкіна та ін.).

Формуванню наукових понять, дослідницьких умінь у процесі вивчення біології присвячені наукові доробки К. Задорожного, А. Мухамбетової, О. Петуніна, І. Пономарьова, С. Похлебаєва, С. Шамрай та ін.

Проблему компетентності особистості досліджували В. Байденко, І. Бех, А. Богуш, Н. Болюбаш, Н. Бібік, Л. Ващенко, О. Овчарук, А. Хуторської та ін.

Професійна компетентність стала предметом дослідження А. Вербицького, Е. Зеєра, І. Зимньої, І. Зязюна, В. Лугового, С. Сисоевої, М. Степко та ін.

Аналіз наукових джерел показав, що поодинокі дослідження присвячено проблемі формування дослідницької компетентності майбутніх фахівців різних галузей. Натомість у загальному вигляді проблема формування дослідницької компетентності майбутніх фахівців у процесі їх професійної підготовки не була предметом окремого дослідження науковців. До того ж у практиці підготовки майбутніх фахівців наявні суперечності між об'єктивною потребою суспільства у висококваліфікованих фахівцях з одного боку, і рівнем сформованості дослідницької компетентності майбутніх фахівців щодо забезпечення цієї потреби – з іншого; освітнім потенціалом фахових дисциплін щодо формування дослідницької компетентності майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки і відсутністю науково обґрунтованих педагогічних умов організації цього процесу та методики її формування.

Мета статті. З огляду на це метою статті є окреслення проблеми формування дослідницької компетентності майбутніх фахівців як педагогічної проблеми розвитку системи професійної підготовки фахівця.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретичні методи: системний аналіз наукової, психолого-педагогічної, методичної літератури; узагальнення та систематизація теоретичних відомостей щодо формування та розвитку дослідницької компетентності майбутніх фахівців у процесі їх професійної підготовки. Дослідження також проводилося за допомогою методів анкетування й опитування. Провідним при цьому став метод анкетування, тому що він допоміг нагромадити значний емпіричний матеріал. Разом з анкетуванням ми використовували такі методи, як спостереження, бесіда та метод незакінчених речень. Метою анкетування було виявлення рівня розуміння майбутніми фахівцями сутнісних характеристик і властивостей дослідницької діяльності, а також їхньої зацікавленості й мотивації в дослідницькій діяльності. Анкета містила 10 питань. Ці питання дозволили з'ясувати, наскільки студенти обізнані в питаннях дослідницької діяльності й дослідницької компетентності; їхнє ставлення до цієї проблеми та розуміння її важливості для власної самоосвіти, самовдосконалення й професійного становлення.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Проблема дослідницького підходу до навчання інтенсивно розроблялася науковцями наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття серед яких: К. Вентцель, Дж. Дьюрі, У. Кіллпатрік, Е. Паркхерст, І. Свядковський, С. Френе та ін., що є актуальним і нині. Всесвітня декларація про науку і використання наукових знань в ХХІ столітті відкрила нові контексти розуміння зв'язку науки і суспільства, науки, виробництва і життя, що було прийнято європейським освітнім простором ХХ століття стосовно завдань модернізації та підвищення якості вищої освіти. Ще в 1993 році в Доповіді з вищої освіти відділа вищої освіти ЮНЕСКО «Стратегія зміни і розвитку вищої освіти» зазначалося, що принцип нерозривності навчання і науково-дослідницької діяльності залишається визначальним для вищої освіти майбутнього. Наголошувалося, що жодна система вищої освіти не може здійснити свою мету і бути життєздатним партнером на службі у суспільства, якщо значна кількість навчальних закладів – різною мірою, у відповідності до власних потреб і потенціалу – не буде здійснювати науково-дослідницьку роботу.

У сучасній практиці професійної підготовки важливого значення набуває дослідницька компонента та її інтеграція у навчальний процес, яка в цілому представляє собою складну і багатовимірну систему дій і механізмів, покликаних формувати у студентів дослідницьку компетентність, ключовими компонентами якої є: навчальна і викладацька діяльність, методи активізації дослідницько-зорієнтованого навчання і стратегії інтеграції досліджень у навчальний процес. Йдеться про дослідницький підхід науково-орієнтованої педагогіки.

Звернемо увагу, що незалежно від сфери майбутньої професійної зайнятості, ключовим моментом формування дослідницької компетентності студентів є педагогічний супровід їхньої дослідницької діяльності, в результаті чого відбувається: ознайомлення з цінностями, практичними та етичними нормами тієї чи тієї сфери знань і професії; посилення розуміння того, яким чином обрана галузь знань здійснює позитивний вплив на суспільство; розвиток критичного та аналітичного мислення; оволодіння методами і прийомами проведення досліджень та оцінка їх результатів, які можуть бути ефективними як у дослідницькій, так і професійній діяльності.

Зазначимо, що відповідно до загальноєвропейських тенденцій розвитку освіти відбувається переорієнтація національної системи вищої освіти України на кінцевий результат, викладений у контекстуально-змістовому аспекті компетентнісного підходу, а також формування національної рамки кваліфікацій узгодженою з європейською. Виходячи з цього, пріоритетним напрямом діяльності професійної освіти є організація такого навчального процесу, в якому кожен студент повинен стати суб'єктом власного розвитку, зумів би здобувати та переробляти інформацію шляхом дослідницької діяльності в межах компетентнісного підходу. Реалізація цього напряму потребує цілеспрямованого

формування дослідницької компетентності майбутніх фахівців, що дозволить максимально проявити себе у професійній діяльності, бути конкурентоспроможними на ринку праці. Використання компетентнісного підходу покликане здійснити «антропологізацію дидактики», перевести увагу з проблем навчання на проблеми формування особистості студента і педагога, на механізми, що гармонізують їхню взаємодію.

Нами проводилося дослідження за допомогою методів анкетування й опитування. Результати опитування засвідчили, що більшість студентів (57,69 %) вважають дослідницьку діяльність формою реалізації творчого потенціалу людини. 19,23 % студентів розглядають дослідницьку діяльність як спосіб індивідуально-професійного розвитку, 15,38 % – як спосіб підвищення якості освітньої діяльності. Набагато менша кількість студентів (11,53%) вказала на те, що дослідницька діяльність допомагає здобути нові знання. 8,97% студентів пов'язали дослідницьку діяльність з науковим пошуком, а 7,69% респондентів означили, що дослідницька діяльність є важливим аспектом пізнання та навчання того, як потрібно вирішувати складні проблемні питання.

Далі ми проаналізували відповіді студентів щодо їхнього бачення того, якими якостями повинен володіти дослідник. 53,84% студентів зазначили, що їм імпонує широкий рівень освіченості, ерудиція викладачів. Багато студентів (51,28%) вважають, що справжній дослідник обов'язково повинен мати відповідні людські якості: мати почуття справедливості, бути чесним перед собою і перед іншими, а також бути відповідальним. Студенти відзначили й такі якості, як вимогливе ставлення до себе та інших, відданість своїй справі, захопленість предметом. На це вказало майже 43,58% респондентів. 36% опитаних серед важливих якостей дослідника назвали працьовитість та наполегливість, уміння долати труднощі, сильну волю й цілеспрямованість.

Як показало опитування, на думку студентів, люди, що займаються дослідницькою діяльністю, загалом мають на меті самоосвіту, підвищення самооцінки, саморозвиток, самоповагу. Таку відповідь дали 69,23% респондентів. Серед інших студенти вели мову про матеріальну вигоду – 23,07% та моральні цілі («зробити світ кращим») – 12,82%. Виявилось, що саме захопленість, бажання змінити себе, проявити свої здібності є провідним мотивом для студентів, щоб займатись дослідницькою роботою.

Загалом, як показав аналіз бесід зі студентами, вони пов'язують своє бажання займатися дослідницькою діяльністю насамперед як складовою загальної підготовки до виконання професійних обов'язків. Виявилось, що бажання у студентів підвищувати рівень своєї дослідницької компетентності також залежить від ставлення до навчального предмета і від особистості викладача. До цього студенти додають і характерологічні особливості навчального процесу, зокрема для них важливе значення має можливість знайти порозуміння з викладачем під час навчання, поважливе ставлення викладача до студента. Хоча оцінку викладачів вони дають здебільшого з урахуванням загальнокультурного рівня, а не професіоналізму. Загалом опитування засвідчило, що студенти володіють певним життєвим та інтелектуальним досвідом, що дозволяє їм робити висновки про статус і позицію дослідника, про систему вимог до його діяльності. Аналіз відповідей свідчить, що студенти розуміють сутність дослідницьких умінь і їхнє значення для подальшої професійної діяльності. Ці уміння, на думку студентів, потрібні й під час аналізу ситуації (85,89 %), і для організації взаємодії (76,92%). Важливо, на їхню думку, уміти також швидко вирішувати професійні завдання.

Окрім цього, у результаті проведеного опитування виявлено деякі закономірності. Визначено, по-перше, що обов'язковість організації наукової праці у навчальному закладі на кафедрах і серед студентів визначає ціннісне ставлення викладачів та студентів до формування дослідницьких умінь та загалом дослідницької компетентності. Імовірно, на це впливає те, що у ЗВО процес формування дослідницької компетентності загалом пов'язаний з виконанням курсових і дипломних робіт, передбачених навчальним планом. По-друге, з'ясовано, що в педагогічній діяльності викладачі віддають перевагу репродуктивним методам навчання й організації самостійної роботи. Імовірно, її легше організовувати й контролювати. На лекційних та семінарських заняттях дослідницькі методи використовує небагато викладачів. У своїй діяльності викладачі переважно використовують такі форми організації наукової роботи студентів, як завдання-дослідження із предметної тематики та науково-дослідницькі конференції.

Результати опитування засвідчили, що студенти загалом розуміють значення формування дослідницької компетентності для подальшої професійної діяльності. Опитування дозволило з'ясувати, що більшість студентів переконана в тому, що можна й потрібно використовувати різні наукові підходи, дослідницькі методи, засоби та форми в майбутній професійній діяльності, але респонденти нечітко можуть їх класифікувати, вони не завжди усвідомлюють необхідність цілеспрямованого, систематичного дослідження й вироблення нових знань.

ОБГОВОРЕННЯ

Учені доводять, що від використання дослідницьких знань, умінь у практичній, професійній діяльності, залежать життєвий успіх окремої особистості та виживання людства в сучасному динамічному світі в цілому. На думку В. Прошкіна, активне залучення студентів до проведення досліджень на всіх освітньо-кваліфікаційних рівнях є потужним засобом, що формує основні компетенції дослідницької діяльності, а також інтелектуальну культуру майбутнього фахівця (Прошкін, 2014).

Для розв'язання проблемних питань у процесі набуття нових знань, серед чотирьох видів діяльності: трансформувальної, алгоритмічної, репродуктивної та науково-пошукової, саме остання спрямовує студента до дослідницької діяльності, забезпечує творче застосування навчального матеріалу на практиці та перехід від навчально-пізнавальної до самостійної творчої професійної діяльності. У сучасному світі розвинута дослідницька поведінка розглядається вже не як вузькоспеціальна особистісна риса, що потрібна для невеликої професійної групи науковців, а як невід'ємна характеристика особистості, що входить до структури уявлень про професіоналізм та компетентність у будь-якій сфері культури (Савенков, 2006; Сенча, 2008). Мова йде про дослідницький і компетентнісний підходи в навчанні.

На думку А. Карпова (2011), сенс дослідницького підходу полягає в тому, щоб навчальна дія набула властивість створювати нове знання, актуальне для сьогодення і майбуття суб'єкта, який пізнає. Науковець виділяє чинники, що зумовлюють розвиток дослідницького підходу, а саме: асиміляція наукових знань у суспільстві (входження

результатів науки в повсякденне життя); експансія науки в професії, що започаткувало особливі вимоги до якостей працівника, які закладаються у нього в шкільному віці; омолодження професій, що асоціюються з наукою. Узагальнюючи результати наукових розвідок, учений зазначає, що саме в підлітковому віці (12-18 років) закладається здатність до творчості, пов'язаної з певною сферою людської діяльності, протікає процес розвитку основних здібностей інтелекту, формуються структури абстрактного контролю.

На думку Г. Трошевої (Трошева, 2009), сутність дослідницького підходу у професійній підготовці студентів полягає: у введенні методів наукового дослідження в процес навчального пізнання на всіх етапах (від сприйняття до застосування на практиці); в організації навчальної та позанавчальної пошуково-творчої діяльності; в актуалізації внутріпредметних і міжпредметних зв'язків; в ускладненні змістової і вдосконаленні процесуальної сторін пізнавальної діяльності; в зміні характеру взаємовідносин «викладач – студент» у бік співпраці. До функцій дослідницького підходу дослідниця відносить: виховання пізнавального інтересу; створення позитивної мотивації навчання і освіти; формування глибоких, міцних і дієвих знань; розвиток інтелектуальної сфери особистості; формування умінь і навичок самоосвіти, тобто формування способів активної пізнавальної діяльності.

Для забезпечення формування дослідницької компетентності, відповідно до вимог нормативних документів і запитам часу, потрібні сучасні підходи до підготовки фахівців, що дозволяють сформувати дослідницьку компетентність у процесі вивчення фахових дисциплін як аспекту готовності майбутніх фахівців до успішної професійної діяльності в сучасних умовах. Необхідно адаптувати зміст фахових дисциплін до вирішення професійних завдань із різних видів професійної діяльності майбутніх фахівців. Отже, мова йде про дослідницьку компетентність майбутніх фахівців як вимоги часу.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Отже, навчально-дослідницька діяльність є процесом пізнання об'єктивного світу і складається з елементів (етапів), які властиві науковому пізнанню, а саме: визначення проблеми, постановка мети, завдань, попередній аналіз наявної інформації, формулювання вихідних гіпотез, планування та організація емпіричного дослідження, його проведення, аналіз та узагальнення отриманих результатів, перевірка вихідних гіпотез на основі отриманих даних, формулювання нових фактів і законів, отримання пояснень чи наукових передбачень. Водночас у навчальному процесі мета дослідницької діяльності полягає в набутті студентами функціональної навички дослідження, як універсального способу засвоєння дійсності. Цьому сприяє підвищення мотивації до навчальної діяльності та активізації особистісної позиції студента в навчальному процесі, основою яких є набуття суб'єктивно нових знань, тобто самостійно здобутих, які є новими і особистісно цінними для конкретного студента. Основними завданнями дослідницької діяльності майбутніх фахівців є оволодіння науковими методами пізнання, поглиблене і творче засвоєння навчального змісту; набуття студентами початого досвіду дослідницької діяльності у професійній сфері. У зв'язку з чим визначальним у дослідницькій діяльності майбутнього фахівця є актуалізація професійно зорієнтованих знань – процес трансферу набутих знань з потенційного стану в актуальну дію, їх відтворення та перенесення в нові професійні (життєві) ситуації. Рівень виконання дослідження є показником здатності студента до аналізу та обґрунтування висновків, володіння інструментарієм наукового пошуку, вміння критично оцінювати отримані результати та відстоювати власний погляд. Це забезпечує ефективність професійної діяльності майбутніх фахівців.

Подальших досліджень потребує моделювання процесу формування та розвитку дослідницької компетентності майбутнього фахівця у процесі професійної підготовки.

Список використаних джерел

1. Карпов А. О. Исследовательское образование : ключевые концепты. *Педагогика*. 2011. № 3. С. 20–30.
2. Прошкін В. В. Теоретико-методичні основи інтеграції науководослідної та навчальної роботи в університетській підготовці майбутніх учителів : автореф. док. пед. наук 13.00.04. Луганськ, 2014. 41 с.
3. Савенков А. И. Психологические основы исследовательского подхода к обучению. Москва: Просвещение, 2006. 434 с.
4. Сенча І. А. Педагогічні умови формування дослідницької культури майбутніх менеджерів у процесі фахової підготовки: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Одеса, 2008. 23 с.
5. Трошева Г. А. Формирование исследовательских умений у студентов профессионального лицея. *Среднее профессиональное образование*. 2009. № 10. С.14–16.

References

1. Karpov, A. O. (2011). Issledovatel'skoe obrazovanie : kljuchevye koncepty [Research Education: Key Concepts]. *Pedagogika [Pedagogy]*, 3, 20–30. [in Russian].
2. Proshkin, V. V. (2014). Teoretyko-metodychni osnovy intehratsii naukuvodoslidnoi ta navchalnoi roboty v universytetskii pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv [Theoretical and methodological bases of integration of research and educational work in university training of future teachers] (Unpublished doctoral dissertation). Luhansk. [in Ukrainian].
3. Savenkov, A. I. (2006). Psihologicheskie osnovy issledovatel'skogo podhoda k obucheniju [Psychological foundations of a research approach to learning]. Moskva: Prosveshhenie. [in Russian].
4. Sencha, I. A. (2008). Pedahohichni umovy formuvannia doslidnytskoi kultury maibutnikh menedzheriv u protsesi fakhovoi pidhotovky [Pedagogical conditions of formation of research culture of future managers in the process of professional training] (Unpublished doctoral dissertation). Odesa. [in Ukrainian].
5. Trosheva, G. A. (2009). Formirovanie issledovatel'skih umenij u studentov professional'nogo liceja [The formation of research skills in students of a professional lyceum]. *Srednee professional'noe obrazovanie [Secondary vocational education]*. 10, 14–16. [in Russian].

RESEARCH COMPETENCE OF FUTURE PROFESSIONALS AS A CATEGORY OF PEDAGOGY

S.A. Mykus

*The National Defence University of Ukraine named after Ivan Cherniakhovskyi, Ukraine***Abstract.**

Formulation of the problem. According to the requirements of the governing documents, which contain requirements for the professional qualities of modern specialists, the latter should be guided in the flow of rapidly changing information, be able to compare, analyze, summarize, find the best options for decisions, ie to explore specific professional situations. Therefore, a special role in the process of professional training of the future specialist is given to the formation of research competence, which provides the training of highly professional creative personality, capable of effective research and professional activity.

Materials and methods. Theoretical methods: systematic analysis of scientific, psychological-pedagogical, methodical literature. The survey was also conducted using survey and survey methods.

Results. Firstly, it is determined that the obligation of the organization of scientific work in the educational institution at the departments and among students determines the value attitude of teachers and students to the formation of research skills and in general research competence. Secondly, it has been found that teachers prefer reproductive methods of teaching and organizing independent work in pedagogical activity. The results of the survey showed that students generally understand the importance of developing research competence for further professional activity. The survey revealed that most students are convinced that different scientific approaches, research methods, tools and forms can and should be used in future professional activities.

Conclusions. The determining factor in the research activity of the future specialist is the actualization of professionally oriented knowledge - the process of transferring the acquired knowledge from the potential state to the actual action, their reproduction and transfer to new professional (life) situations. The level of performance of the study is an indicator of the student's ability to analyze and substantiate the conclusions, to have the tools of scientific search, the ability to critically evaluate the results obtained and to defend their own view. This ensures the effectiveness of future professionals.

Keywords: research competence, research activity, future specialists, professional training.